

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД  
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»  
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР ПІДВИЩЕННЯ  
КВАЛІФІКАЦІЇ**

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

Вченою радою ДВНЗ

«Ужгородський національний  
університет»

Протокол №3 від 05.03. 2026р.

Голова Вченої ради

проф. Володимир СМОЛАНКА



**ПРОГРАМА**

підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які забезпечують впровадження нового Державного стандарту (другий цикл базової середньої освіти)

**ФОРМУВАННЯ НАСКРІЗНИХ УМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ  
ЧЕРЕЗ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО  
НАВЧАННЯ**

**Розробник:** Палько Т. В., кандидат психологічних наук, доцент кафедри наук про здоров'я, директор ННЦ підвищення кваліфікації ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

**Напрямок підвищення кваліфікації** – формування наскрізних умінь здобувачів освіти через запровадження соціально-емоційного навчання

**Програму розроблено на основі типової програми:** Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти «Соціально емоційне навчання як інструмент розвитку наскрізних умінь учнів Нової української школи» (наказ МОН України від 04.11.2025 № 1465).

**Обсяг програми:** 30 академічних годин / 1 кредит ЄКТС

**Термін дії програми:** з 2026 до 2031 року

**Рецензенти:**

Шашенкова Аліна Олегівна, старший викладач кафедри наук про здоров'я ДВНЗ «Ужгородський національний університет», доктор філософії за спеціальністю «Психологія»

Даньків Ірина Зіновіївна, учитель української мови і літератури Ужгородського ліцею № 12 Ужгородської міської ради, освітній експерт для здійснення інституційного аудиту у ЗЗСО

## 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

**Актуальність** цієї програми зумовлена глибокими соціокультурними та психологічними змінами, що відбуваються в українському суспільстві. Війна, тривалі періоди невизначеності та соціальна напруга безпосередньо впливають на когнітивні здібності та психоемоційний стан здобувачів освіти, вчителів та батьківства.

Впровадження програми підвищення кваліфікації «Формування наскрізних умінь здобувачів освіти через запровадження соціально-емоційного навчання» (далі – Програма) є стратегічним кроком у напрямку гуманізації української освіти. Успішне засвоєння матеріалів Програми дозволить педагогам не лише виконувати вимоги державних стандартів, а й стати справжніми лідерами змін, здатними підтримувати ментальне здоров'я нації в один із найскладніших періодів її історії.

Дана програма спрямована на реалізацію концептуальних засад Нової української школи, що ґрунтуються на партнерській взаємодії та створенні безпечного освітнього середовища. Вона враховує вимоги Професійного стандарту вчителя (2024), зокрема щодо психологічної, емоційно-етичної та здоров'язбережувальної компетентностей.

Програма укладена відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», постанов Кабінету Міністрів України «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» від 21 серпня 2019 р. № 800 (зі змінами), Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 988-р.), Державного стандарту базової середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898), наказу Міністерства освіти і науки України від 28.08.2024 р. № 1223 «Про підвищення кваліфікації педагогічних працівників, які здійснюватимуть освітній процес у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання), з урахуванням професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ МОН України від 29.08.2024 № 1225).

**Цільова група:** педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти, які забезпечують впровадження нового Державного стандарту.

**Загальний обсяг програми:** 30 годин (1 кредит ЄКТС)

**Форма:** дистанційна

### **Особливості реалізації програми**

Реалізація програми базується на засадах андрагогіки, що передбачає врахування професійного досвіду вчителів та орієнтацію на вирішення конкретних практичних кейсів. Навчання може відбуватися за інтенсивною моделлю (короткостроковий курс тривалістю 1 тиждень) або за

пролонгованою формою з розподілом модулів на довший період. До викладання залучаються фахівці, які пройшли попередню підготовку з питань соціально-емоційного навчання.

**Мета підвищення кваліфікації:** вдосконалення професійних компетентностей педагогів щодо формування у здобувачів освіти наскрізних умінь засобами СЕН.

Для досягнення цієї мети перед програмою поставлені наступні **завдання:**

- Сформувати цілісне уявлення про архітектуру соціально-емоційного навчання та його зв'язок із державними стандартами базової та профільної середньої освіти.
- Ознайомити з міжнародними та вітчизняними програмами СЕН (СЕЕН, «Зерна», «Лідер у мені»), проаналізувавши їхню ефективність у контексті українських реалій 2025–2026 років.
- Навчити педагогів застосовувати інструменти Моделі стійкості спільнот для власної саморегуляції та підтримки учнів.
- Опанувати цифрові платформи та ШІ-інструменти для гейміфікації та моніторингу соціально-емоційного прогресу здобувачів освіти.

**Перелік компетентностей,** що вдосконалюватимуться відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» затвердженого наказом МОН України від 29 серпня 2024 року № 1225: психологічна компетентність (Б1), емоційно-етична компетентність (Б2), компетентність педагогічного партнерства (Б3), здоров'язбережувальна компетентність (В2)

### **Очікувані результати підвищення кваліфікації.**

За результатами проходження програми «Формування наскрізних умінь здобувачів освіти через запровадження соціально-емоційного навчання» слухачі набудуть необхідних знань, сформують та удосконалять здатності щодо

- розуміння та пояснення суті соціально-емоційного навчання, його ролі у формуванні наскрізних умінь учнівства, визначених державними освітніми стандартами;
- інтеграції СЕН в освітній процес для розвитку в учнівства таких наскрізних умінь, як критичне та системне мислення, керування емоціями, розв'язання проблем, співпраця з іншими;
- добору та застосування інструментів СЕН для розвитку наскрізних умінь у різних навчальних і виховних ситуаціях;
- створення безпечного, здорового та інклюзивного освітнього середовища, сприятливого для емоційного розвитку й набуття наскрізних умінь усіма учасниками освітнього процесу.

### **Система та критерії оцінювання результатів**

1. **Теоретичне тестування:** Перевірка засвоєння основних понять та алгоритмів. Проводиться в онлайн-режимі, включає 20 запитань. Прохідний поріг – 75% правильних відповідей.

2. **Презентація практичного кейсу:** Слухач може представити опис ситуації з власної практики, де було застосовано інструменти СЕН, та проаналізувати результат. Альтернативою є розробка плану-конспекту уроку з інтегрованими елементами СЕЕН або «Зерен». (оцінюється в 10 б).

3. **Самооцінювання:** Заповнення фінальної анкети рефлексії, де вчитель визначає свій поступ у розвитку емоційної грамотності та окреслює траєкторію подальшого професійного вдосконалення.

**Документ про підвищення кваліфікації:** за результатами виконання програми слухачам видається свідоцтво про підвищення кваліфікації «ФОРМУВАННЯ НАСКРІЗНИХ УМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЧЕРЕЗ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО НАВЧАННЯ» обсягом 30 академічних годин / 1 кредит ЄКТС

**Вартість:** 750 грн

## **2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРОГРАМИ**

Навчально-тематичний план побудований таким чином, щоб забезпечити баланс між теоретичним обґрунтуванням та практичним відпрацюванням навичок. Відповідно до методичних вимог, практичні заняття становлять 6 годин лекцій (20%), 14 годин практичних занять (47%), 8 годин самостійної роботи (26%), підсумковий контроль - 2 год (7%)

Назва модуля та теми	Лекції	Практич на робота	Самостій на робота	Контрольні заходи	Усього
<b>МОДУЛЬ 1. СЕН У СИСТЕМІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ</b>					
Тема 1.1. Філософія НУШ та архітектура наскрізних умінь	1	1	1	-	3
Тема 1.2. Концептуальні моделі СЕН (CASEL, SEE Learning)	1	2	-	-	3
Тема 1.3. Результати міжнародних досліджень (ДОСЕН, TALIS)	1	1	1	-	3
Тема 1.4. Програми «Зерна» та «Лідер у мені» в Україні	1	2	-	-	3
Разом за модулем	<b>4</b>	<b>6</b>	<b>2</b>	-	<b>12</b>
<b>МОДУЛЬ 2. ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНИХ НАВИЧОК</b>					

Тема 2.1. Критичне та системне мислення в СЕН-практиці	1	2	2	-	5
Тема 2.2. Психосоціальна підтримка та емоційна грамотність	1	2	1		4
Тема 2.3. Алгоритми розв'язання проблем та прийняття рішень	-	2	2		4
Тема 2.4. Співпраця та цифрова резильєнтність (ШІ в СЕН)	-	2	1		3
Разом за модулем	<b>2</b>	<b>8</b>	<b>6</b>		<b>16</b>
<b>Підсумкові заходи</b>	-	-	-	<b>2</b>	<b>2</b>
<b>УСЬОГО ГОДИН</b>	<b>6</b>	<b>14</b>	<b>8</b>	<b>2</b>	<b>30</b>

### 3.ЗМІСТ ПРОГРАМИ

#### МОДУЛЬ 1. СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ: ВІД ГЛОБАЛЬНОГО ДОСВІДУ ДО УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ

##### Тема 1.1. Філософія НУШ та архітектура наскрізних умінь.

Соціально-емоційне навчання (СЕН): сутність та значення. Ключові компетенції СЕН: самосвідомість (Self-awareness) (розуміння власних емоцій, сильних сторін, цінностей та мотивів); саморегуляція (Self-management) (здатність керувати стресом, емоціями та поведінкою, щоб досягати цілей); соціальна обізнаність (Social awareness) (розуміння перспектив інших людей, емпатія та культурна обізнаність); навички стосунків (Relationship skills) (вміння будувати здорові стосунки, ефективно спілкуватися та співпрацювати); відповідальне прийняття рішень (Responsible decision-making) (здатність робити конструктивний вибір щодо поведінки та взаємодії). Важливість СЕН для успіху в житті та навчанні, його пряма кореляція з академічною успішністю та психічним здоров'ям. Наскрізні вміння НУШ як віддзеркалення соціально-емоційних навичок: читання з розумінням, критичне та системне мислення, логічне обґрунтування позиції, творчість. Концепція «освіти серця та розуму», розгляд когнітивних та афективних процесів у нерозривній єдності. Ключові уроки впровадження СЕН: системність, підготовка вчительства, залучення батьківської спільноти до створення єдиного ціннісного поля.

##### Тема 1.2. Концептуальні моделі СЕН (CASEL, SEE Learning).

П'ятикомпонентна модель CASEL (Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning) як база для міжнародних стандартів соціально-емоційного розвитку. Програма соціально-емоційного та етичного навчання СЕЕН (SEE Learning), розроблена в Університеті Еморі, її специфіка та інтеграція в українську освітню систему. Розширення класичної моделі СЕН у програмі

СЕН: додавання аспектів співчуття та етики, системного мислення, розвитку особистісної стійкості (resilience). Практичні інструменти моделювання безпечного, здорового та інклюзивного освітнього середовища: методика «колірні зони саморегуляції» для відстеження емоційних станів учнів. Практика «кола спільноти» як інструмент побудови довіри, емпатії та партнерської взаємодії в учнівському колективі.

### **Тема 1.3. Результати міжнародних досліджень (ДОСЕН, TALIS).**

Аналіз результативності та трендів розвитку СЕН через призму Міжнародного дослідження соціально-емоційних навичок (ДОСЕН) в Україні у 2023–2024 роках. Вплив цілеспрямованого розвитку емпатії та стресостійкості на зниження рівня агресії, булінгу та тривожності в учнівському середовищі. Дані міжнародного дослідження викладання та навчання TALIS щодо професійного розвитку педагогів. Аналіз власних потреб вчителя у вдосконаленні емоційної грамотності, навичок створення позитивного інклюзивного клімату в класі та ефективних стратегій подолання професійного вигорання в умовах війни та соціальної напруги.

### **Тема 1.4. Міжнародні програми «Зерна» та «Лідер у мені» в Україні.**

Специфіка впровадження СЕН через гнучкі та короткотривалі формати. Детальний огляд програми «Зерна» (SEL Kernels), розробленої Гарвардською вищою школою освіти: сутність мікроактивностей («зерен»), які не потребують окремого уроку і легко інтегруються в будь-який момент навчального процесу для стабілізації уваги, регуляції поведінки чи швидкого перемикання емоційного стану учнів. Програма «Лідер у мені» на основі адаптованих для дітей «7 звичок надзвичайно ефективних людей» Стівена Кові. Формування проактивності, особистої відповідальності, лідерських якостей та навичок взаємовигідної співпраці через трансформацію загальношкільної культури.

## **МОДУЛЬ 2. ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНИХ НАВИЧОК**

### **Тема 2.1. Критичне та системне мислення в СЕН-практиці.**

Критичне мислення в контексті СЕН як інструмент емоційної саморегуляції та розвитку метакогнітивних здібностей. Формування вміння розрізняти об'єктивні факти та власні суб'єктивні інтерпретації, що породжують сильні деструктивні емоції. Практичні вправи для розвитку критичного мислення: «Детектив думок» (аналіз автоматичних когнітивних викривлень) та техніка «П'ять чому» для пошуку першопричин явищ та емоційних реакцій. Сутність системного мислення як здатності бачити взаємозв'язки та широкі контексти стосунків. Практичне опанування вправи «Мапа зв'язків», спрямованої на усвідомлення учнями довгострокових

наслідків власних дій для соціальних взаємодій та екології міжособистісних стосунків.

### **Тема 2.2. Психосоціальна підтримка та емоційна грамотність.**

Основи психосоціальної підтримки учасників освітнього процесу в кризових умовах. Модель стійкості спільнот та її інструменти для саморегуляції вчителя й підтримки учнів. Відпрацювання практичних навичок тілесної грамотності як бази для подолання стресу: техніка «Зчитування» (розвиток нейроцепції та відстеження фізичних відчуттів у тілі), техніка «Заземлення» (відновлення відчуття фізичної опори та стабільності у просторі), робота з ресурсом (цілеспрямоване фокусування на приємних спогадах, предметах чи образах для регуляції та заспокоєння нервової системи). Практики «Миттєва допомога!» як експрес-методи швидкої стабілізації психоемоційного стану під час гострого стресу, паніки чи сильної тривоги на уроці.

### **Тема 2.3. Алгоритми розв'язання проблем та прийняття рішень.**

Соціально-емоційне навчання як комплексна навичка конструктивного аналізу та подолання життєвих перешкод. Покроковий алгоритм розв'язання проблем: чітке усвідомлення та вербалізація суті проблеми, пошук альтернативних етичних варіантів вирішення, прогнозування наслідків, оцінка ризиків та практична реалізація обраного плану дій. Використання кейс-методу в СЕН: розбір реальних конфліктних і стресових ситуацій з учнівського життя. Відпрацювання комунікативних технік зниження напруги: практичне застосування формули «Я-повідомлення» для ненасильницького висловлення емоцій і потреб, а також методик «Активного слухання» для емпатичної взаємодії з опонентом та деескалації конфліктів.

### **Тема 2.4. Співпраця та цифрова резильєнтність (ШІ в СЕН).**

Співпраця з учасниками освітнього процесу як ефективна взаємодія для досягнення спільної мети. Розвиток навичок командної взаємодії, колаборації та цифрової резильєнтності сучасного педагога в умовах цифровізації освіти. Використання інструментів штучного інтелекту як персональних асистентів вчителя для генерації індивідуальних СЕН-сценаріїв, інтерактивних казок, вправ під конкретний емоційний запит класу та моніторингу емоційного стану здобувачів освіти. Особливості використання національної освітньої платформи «Мрія» для гейміфікації освітнього процесу, згуртування учнівського колективу та стимулювання співпраці за допомогою системи «мрійок» (мотиваційної валюти). Опанування інтерактивних додатків і сервісів (Kahoot, Plickers, Inspiration) для проведення СЕН-вікторин, побудови ментальних мап та швидкої візуалізації поточного емоційного стану класу. Формування критичного ставлення до контенту, згенерованого ШІ, та безпека в інтернет-просторі.

## Орієнтовний перелік практичних завдань за програмою

### Тема 1.1. Філософія НУШ та архітектура наскрізних умінь

**Практичне завдання:** *«Картування наскрізних умінь»*. Педагоги об'єднуються у малі групи за предметними циклами. Використовуючи Державний стандарт, вони обирають одну навчальну тему зі свого предмета й розробляють матрицю відповідності, де прописують, як саме через академічний матеріал цієї теми розвиватимуться 5 базових компонентів СЕН (самосвідомість, самокерування, соціальна обізнаність, навички стосунків, відповідальне прийняття рішень). Результат оформлюється у вигляді ментальної карти або таблиці.

### Тема 1.2. Концептуальні моделі СЕН (CASEL, SEE Learning)

**Практичне завдання:** *«Симуляція Кола спільноти та Колірних зон»*. Учасники тренінгу моделюють проведення ранкового кола або рефлексивної хвилини наприкінці уроку за методикою програми СЕЕН (SEE Learning). Кожен учитель по черзі виступає у ролі фасилітатора, який за допомогою інтерактивного інструменту «Колірні зони саморегуляції» проводить експрес-діагностику емоційного стану «учнів» (інших учасників групи) та організовує коротке обговорення для відновлення емоційного балансу в класі.

### Тема 1.3. Результати міжнародних досліджень (ДОСЕН, TALIS)

**Практичне завдання:** *«Аналіз кейсів вигорання на основі профілю TALIS»*. Вчителям пропонується декілька задокументованих знеособлених профілів емоційного стану педагогів із високим рівнем професійного вигорання (згідно з критеріями дослідження TALIS). Завдання: у парах проаналізувати деструктивні чинники в шкільному кліматі конкретного кейсу та розробити покроковий план оптимізації інклюзивного середовища класу, який допоможе знизити рівень стресу як у вчителя, так і в учнів.

### Тема 1.4. Програми «Зерна» та «Лідер у мені» в Україні

**Практичне завдання:** *«Конструктор СЕН-хвилюнок (SEL Kernels)»*. Використовуючи методичні матеріали Гарвардської програми «Зерна», педагоги обирають три специфічні деструктивні ситуації на уроці (наприклад: клас надмірно збуджений після фізкультури; учні виснажені наприкінці дня; виникла раптова суперечка між двома лідерами). Для кожної ситуації вчитель має підібрати або адаптувати конкретне «зерно» мікроактивності тривалістю до 3–5 хвилин для миттєвої стабілізації уваги та поведінки.

### Тема 2.1. Критичне та системне мислення в СЕН-практиці

**Практичне завдання:** *«Лабораторія Детектива думок»*. Педагоги відпрацьовують технологію розрізнення фактів та інтерпретацій. Вони беруть реальну гостру емоційну реакцію учня на погану оцінку чи зауваження і розкладають її за алгоритмом техніки «П'ять чому» та «Детектив думок». Друга частина завдання: розробити та заповнити разом із колегами «Мапу зв'язків» для демонстрації учням підліткового віку, як одне необдумане емоційне рішення в інтернеті впливає на всю систему їхніх подальших стосунків у реальному житті.

## **Тема 2.2. Психосоціальна підтримка та емоційна грамотність**

**Практичне завдання:** *«Майстер-клас із тілесної саморегуляції»*. Вчителі практично відпрацьовують інструменти Моделі стійкості спільнот. Кожен учасник створює власну карту індивідуальних ресурсів для регуляції нервової системи (робота з ресурсом). Після цього в малих групах педагоги демонструють та взаємно оцінюють правильність виконання та інструктування технік «Заземлення» та «Зчитування» тілесних відчуттів. На завершення розробляється пам'ятка карт-інструкцій «Миттєва допомога!» для використання учнями під час повітряних тривог або стресових ситуацій.

## **Тема 2.3. Алгоритми розв'язання проблем та прийняття рішень**

**Практичне завдання:** *«Рольовий батл: Конфлікт під мікроскопом»*. Проводиться рольове моделювання гострих конфліктних ситуацій: «Вчитель — „важкий“ учень» або «Вчитель — розгнівані батьки на зборах». Опозиційні сторони мають вести діалог виключно з використанням формули «Я-повідомлення» та технік «Активного слухання» (перифразування, віддзеркалення почуттів, резюмування). Група експертів оцінює, на якому етапі алгоритму прийняття рішень вдалося досягти деескалації конфлікту.

## **Тема 2.4. Співпраця та цифрова резильєнтність (ШІ в СЕН)**

**Практичне завдання:** *«Генерація СЕН-контенту за допомогою штучного інтелекту»*. Вчителі працюють за комп'ютерами або смартфонами. Завдання: написати розлогий текстовий промт для ШІ-асистента, щоб згенерувати персоналізовану терапевтичну казку або інтерактивний сценарій квесту для платформи «Мрія», спрямований на вирішення конкретної проблеми класу (наприклад, низький рівень згуртованості чи цькування новачка). Додатково вчителі створюють цифрову СЕН-вікторину в додатку Kahoot або Plickers для швидкого моніторингу емоційного стану класу.

## **Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання**

1. **Генеza та еволюція концепції СЕН:** Історичні передумови виникнення соціально-емоційного навчання у світовій педагогічній практиці та його трансформація в один із наріжних каменів філософії Нової української школи.

2. **Компаративний аналіз міжнародних моделей:** Порівняльна характеристика базової п'ятикомпонентної моделі CASEL та тривимірної архітектури програми SEEN (SEE Learning) Університету Еморі (особистісний, міжперсональний та системний виміри).

3. **Етичний та системний компоненти в SEEN:** Роль виховання співчуття, емпатії та системного мислення у запобіганні конфліктам та протидії булінгу в учнівському середовищі.

4. **Національний контекст дослідження ДОСЕН:** Детальний аналіз результатів Міжнародного дослідження соціально-емоційних навичок (ДОСЕН) в Україні; вивчення взаємозв'язку між емоційною стійкістю учнівства та їхньою академічною успішністю в умовах криз.

5. **Трансформація шкільної культури:** Алгоритм впровадження принципів програми «Лідер у мені» та «7 звичок» Стівена Кові для

формування проактивного середовища та партнерської взаємодії між учителями, учнями та батьками.

**6. Когнітивні викривлення та емоції:** Механізми виникнення автоматичних думок та їхній вплив на психоемоційний стан людини; методика використання щоденників саморегуляції в освітньому процесі.

**7. Нейробіологія стресу та травмо-інформований підхід:** Вплив хронічного стресу та психологічної травми на когнітивні здібності (пам'ять, увагу, мислення) здобувачів освіти; архітектура безпечного та здоров'язбережувального простору в класі.

**8. Поглиблене вивчення Моделі стійкості спільнот (МСС):** Специфіка застосування біологічно орієнтованих інструментів саморегуляції вчителя як запоруки профілактики професійного вигорання та збереження ментального здоров'я.

**9. Культура «Я-повідомлень» та активного слухання:** Особливості інтеграції технік ненасильницького спілкування у повсякденну взаємодію з учасниками освітнього процесу (зокрема під час вирішення педагогічних дилем та проведення батьківських зборів).

**10. Етика штучного інтелекту в СЕН-практиці:** Можливості та ризики використання ШІ-інструментів і цифрових платформ (зокрема системи «Мрія») для моніторингу емоційного стану учнів; запобігання цифровому виснаженню та формування цифрової резильєнтності вчителя.

## СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

### Нормативно-правові джерела

1. Закон України «Про освіту» (05.09.2017 № 2145-VIII) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 10.02.2026).
2. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затверджений наказом МОН від 29.08.2024 № 1225. URL: [https://osvita.ua/legislation/Ser\\_osv/93546/](https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/93546/) (дата звернення: 10.02.2026).
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.02.2026).

### Основна література та методичні посібники

1. СЕЕН-путівник. Соціально-емоційне та етичне навчання: освітня програма для навчання серця й розуму. Вид. 2-ге. К.: ТОВ «Інжиніринг», 2023. 148 с. (дата звернення: 10.02.2026).
2. Гоулман Д. Емоційний інтелект / пер. з англ. С. Л. Гумецької. Х.: Віват, 2022. 512 с.. <https://uabook.com.ua/book/emocijnyj-intelekt/> (дата звернення: 10.02.2026).
3. Прокачуємо СЕЕН: колекція практик для дорослих і дітей: навч.-метод. посібник / за заг. ред. О. Елькіна, О. Марущенко. Х., 2023. 42 с.. (дата звернення: 10.02.2026).

4. Можливості для реалізації СЕН у рамках реформи «Нова українська школа»: аналітичний огляд / за заг. ред. Л. Гриневич, С. Калашнікової. Київ, 2021. 312 с.. (дата звернення: 10.02.2026).

### **Електронні ресурси та професійні спільноти**

1. Платформа EdCamp Ukraine: Розділ СЕЕН (Соціально-емоційне та етичне навчання). <https://www.edcamp.ua/seel>. (дата звернення: 10.02.2026).

2. Портал «Нова українська школа»: Блог «5 хвилин СЕЕН». <https://nus.org.ua/>.(дата звернення: 10.02.2026).

3. Освіторія. Медіа: Матеріали про ШІ в освіті 2026 та психологічну підтримку. <https://osvitoria.media/>.(дата звернення: 10.02.2026).

4. CASEL (Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning): Офіційний сайт з міжнародними стандартами. <https://casel.org>.

5. SEE Learning 101: Безкоштовний онлайн-курс з вступу до СЕЕН від Університету Еморі. <https://101.seelearning.emory.edu/>.(дата звернення: 10.02.2026).